

Més d'un segle d'hosteleria a Sant Hilari

Equip Cuina Lenta:
Bea Cruset, Montse Plana, Josep Nogué i Toni Clos.

En fer la recerca pel llibre "**Cuina lenta. Parada i fonda a Sant Hilari**", ens hem trobat amb un material que hem pensat que valia la pena compartir. És una aproximació històrica a l'hosteleria d'aquest petit poble de les Guillerries que, a mitjans del segle XX, era la capital de l'estiu a Catalunya i que concretem en una llista d'establiments.

HOTEL PARÍS - Carrer Rectoria

El 1847 Jaume Garriga tenia un "mesón" al Carrer Rectoria número 2.

A finals del segle XIX, però, n'era propietari en Ramon Fauria Rovira, casat amb Maria Dalmau Callol, que era mestra. Era l'hotel Fauria o "ca la Mestra", tal com apareix als anuncis de l'Estiuada.

Als anys 20 Leopoldo Planas n'era el director i ja s'anomenava "Hotel París". Als anuncis, l'Hotel París afegien "antiga Ca la Mestra". El portava la seva dona i ell era el que cobrava.

L'any 1947 consta una autorització a Leopoldo Planas Rovira per exercir en la indústria d'hosteleria de la Fonda París com a fonda de 2a. El mateix any, però, ja és Francisco Carbonell qui pagava els impostos municipals. A partir d'aquell any és la família Carbonell la que va portar el negoci fins que es va tancar definitivament el 2012.

L'edifici és dels Casabosch de Vic.

Nota de l'arxiu: En el registre de baixes de la contribució industrial del setembre de 1946 apareix ja el nom de Francisco Carbonell Jover com a titular d'una "casa de huespedes" al carrer Fuente, el carrer Font actual on hi ha l'hotel París. Anys anteriors, Francisco Carbonell Jover apareix relacionat amb altres negocis al carrer Valls (ultramarinos i un garatge, 1945).

Aquest any, des de l'Arxiu Municipal de Sant Hilari, la Regidoria de Cultura Popular i Òmnium Cultural la Selva Interior (a qui agraïm la seva predisposició, sobretot a la Quimi Sarqueda) hem creat una beca, dotada amb 250 euros, per subvencionar un article del programa de la Festa Major. El nostre objectiu és fomentar la recerca històrica de Sant Hilari (en tots els seus vessants), donar visibilitat a la gent que fa aquesta feina, i posar en valor el nostre arxiu. Un arxiu pot emmagatzemar molts documents però cal també estudiar-los.

El primer programa de la Festa Major que tenim a l'arxiu és del 1934 i partir de la dècada dels 40, els tenim quasi tots. Estan digitalitzats a la web de la biblioteca. Aquests programes tenen la peculiaritat que, a part de servir per pregonar els actes organitzats per la Festa, són un recull de les activitats que durant l'any s'han fet al poble i també un lloc on els estudiosos de la història local publiquen els seus escrits. Gent com l'Àngel Serradesanferm, en Quico Danés, l'Antoni Piadevall, en Lluís Puigdemont, l'Emili Rams, en Fèlix Bruguera, en Narcís Figueras, en Francesc Miralpeix, la Cristina Tejedor, en Xavi Clos i en Pep Molist en són un clar exemple. A tothom qui hagi col·laborat a fer conèixer la nostra història els hi volem dedicar aquesta beca, com a reconeixement per la seva feina altruista.

L'article que hem decidit becar, de les quatre propostes que ens van presentar, parla sobre les fondes i hotels de Sant Hilari. Un inventari de finals del XIX a finals de XX. És fruit d'una recerca més àmplia que sorgeix amb la intenció de publicar un llibre.

HOTEL MARTIN - Manantial Font Picant

L'any 1881 Teresa Saleta i Francesc Martorell van inaugurar el balneari de la Font Picant. El 1890 es va demanar un crèdit per fer una ampliació-remodelació i, el mateix any, es traspassà a la companyia francesa de l'Hotel Martin de Barcelona (pronunciat en francès), dirigit per Martí Pagés.

El 1895 s'inaugurava l'actual edifici amb molt d'èxit. Hi venia la burgesia barcelonina i tenia tota mena de comoditats: aigua corrent a totes les habitacions, pistes de tennis, teatre... Es feia electricitat amb una petita presa i fins i tot van arribar a tenir un servei particular d'autobusos que recollia els clients a l'estació de tren d'Hostalric i els pujava directament a l'hotel.

L'any 1911 va passar a la família de Ribot.

Durant la guerra el van confiscar i va ser un hospital, això sí, molt ben dotat.

Després de la guerra ja no es va tornar a obrir com hotel balneari.

HOTEL SUIS

baix la direcció de

Francese
Picañol

Ultimament reformat. Habita-
cions amb aigua corrent.
Bany, etz., etz.

Obert del dia 1 de
Juny al 30 de
Setembre

HOTEL SUÍS - Plaça Verdaguer

El 1889 Narcís Poudevida Campaña fundà una "Posada-me-
són" a la plaça Hortes (ara plaça Verdaguer) que serà el
precursor de l'Hotel Suis.

El 1923 el director era Francesc Picanyol que el va comprar
el 1924. Més endavant ja és el seu fill, Francisco Picañol
Peirato, qui en va ser el responsable i qui l'any 1957 com-
prà l'Hotel Espanya, que estava al costat, per ampliar l'ho-
tel.

Obria des de l'1 de juliol fins el setembre.

Va tancar el 2001 i es va enderrocar per fer-hi la plaça por-
xada.

*Nota de l'arxiu: El 1927, en el "Libro Registro de las declaraciones jura-
des de fin de ejercicio" el nom associat al Suís és el de Francisco Picañol
Tornella. Al registre de baixes de 1934, ja apareix el nom de Francisco
Picañol Peirato.*

HOTEL ESPANYA

L'hotel Espanya era entre
la Plaça Hortes i la del Peix
(avui Església i Verdaguer),
al costat de l'Hotel Suís. En
Miquel Martí Balart és qui
el va construir i dirigir. Als
anuncis del 1909 oferien
habitacions per a famílies.

El 1947 el portava en Fran-
cesc Sisquella Vilaró, que
l'havia comprat, i constava
com a hotel de 2a.

Posteriorment, l'any 1957,
l'Hotel Suis el va comprar
per fer-ne l'ampliació.

*Nota de l'arxiu: El 1930 ja
apareix en Francisco Sisquellas
Vilaró.*

HOTEL ORIENTAL - Carrer Montsolís

L'hotel es va obrir el 1894. Era la dot de la Sra. Ceballos,
que el va llogar a Francisco Perich Boadella. S'anunciaven a
les revistes locals, tant a l'Estiuada com a la Lliroira.

Per l'Estiuada del 1908 sabem que la pensió costava des de
8'50 pessetes si l'habitació era del primer pis a 6 pessetes
si era quart pis.

Van seguir amb l'hotel les seves filles Carme i Elisabet i va
ser la seva neta, Margarita Soles, i el seu marit els que el
van dirigir durant la dècada dels 60.

Durant la guerra va ser
confiscat i va funcionar
com a hospital. Va acollir
refugiats bascos i també
fou orfenat -hi van por-
tar els nens de l'Orfenat
Ribas de Barcelona-. Tot
i que va quedar molt mal-
lès, el 1940, la mateixa
família el va tornar a obrir.

L'Hotel Oriental va tancar
a mitjans dels anys 60.

*Nota de l'arxiu: El 1934 consta
una Carmen Perich Feliu, a la
Plaça Verdaguer, que dona de
baixa al setembre "una casa de
huespedes"*

FONDA PASQUAL PORTABELLA - Carrer Vic

Es va obrir el 1898.

A l'anunci de l'Estiuada del 1908 diu que s'hi han fet refor-
mes.

Hi havia habitacions a 5,50 i 6 pessetes, cosa que fa pensa-
re que tenia un cert nivell si comparem el preu amb el dels
anuncis dels altres establiments de l'època.

CA L'ARTOLA - Carrer Valls

A finals del XIX, la filla de la fonda Climent, Maria Casals
Gironès, es va casar amb Joan Artola Surió, mestre de les
escoles públiques. Així, la Fonda Climent es va passar a dir-
ca l'Artola.

Tenien tres fills i una filla. Els nois van estudiar magisteri.
Dos van morir a Mauthausen després d'exiliar-se a França
i l'altre germà va ser represaliat i no tornà a fer més de
mestre.

Després de la guerra, la Maria, vídua des de l'any 1930, va
portar la fonda amb la seva filla Carme. L'any 1959 hi tre-
ballaven 5 persones i només obrien a l'estiu.

Nota d'arxiu: El 1964 consta com a fonda de 3

HOTEL *Juan Mimó Font*

HABITACIONES CON
AGUA CORRIENTE
CUARTO DE BAÑO

Calle Vich, 9 y 11 - Teléfono 23 - SAN HILARIO SACALM

FONDA MIMÓ - Carrer Vic

El 1908 Maria Vilà es va casar amb Joan Mimó Font i van reformar la casa de menjars on treballava la Maria de cambra, per convertir-la en fonda.

El 1944 van publicar un anunci a la revista de la Festa Major. El 1946 el permís d'exploració continuava a nom d'en Joan Mimó Font i constava que regentava una fonda de 2a. Era de les fondes que va estar sempre a mans de la mateixa família fins que es va tancar el 1992.

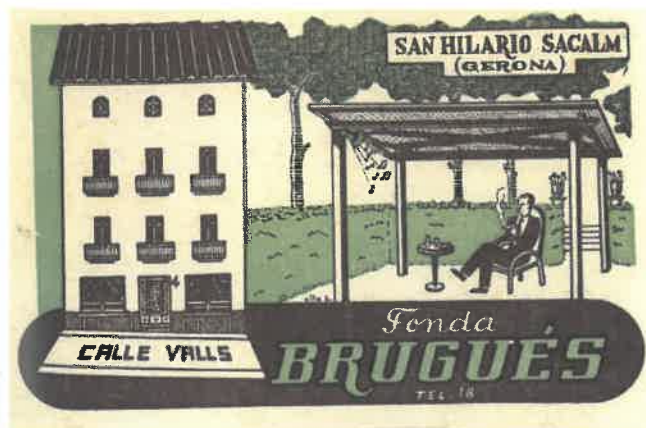
FONDA BRUGUÉS - Carrer Valls

El 1910 Mariano Brugués Saragossa constava com a "tabernero" en el lloc on, posteriorment, es va obrir la fonda. S'hi oferien menjars i era coneguda com a can Mariano.

El 1926 la portava en Casimiro Brugués i el 1929 ja es parlava de l'antiga Fonda Brugués. El 1946 constava com a fonda de 2a i el 1952 era la Vda. Brugués la que signava les pernотacions.

Es van fer reformes i es va estrenar el menjador gran, sense cap columna, quan en Francesc Brugués i la Maria Fontané es van casar.

Es va tancar entre l'any 1997 i 1998.

HOTEL RIPOLL - Carrer Vic

Joan Ripoll Codina, propietari d'un forn de pa, llogava habitacions al pis de sobre. La primera referència que trobem és del 1910 com a can Famades a l'Estiuada. El 1923 s'oferien hostatges complets des de 8 pessetes.

El 1934 passà a ser l'Hotel Ripoll de mans de Josep Ripoll Amargant. Primer com a fonda de 2a i el 1958 com a hotel de 3a, amb 49 habitacions per 82 hostes.

Actualment segueix obert i el porta en Josep Badia, besnet del fundador.

CAN FUGAROLAS - Carrer Montsolís

El 1914 la Genoveva Solà, de cal Gras, i en Vador Busquets, de can Fugarolas, van començar un negoci de carnisseria que després s'amplià a servir menjars. El 1920 van obrir una fonda amb 8 habitacions i poc després la van ampliar amb l'adquisició de la casa veïna de "can tres salts".

El 1923 la Genoveva es va quedar vídua amb tres fills petits i es va fer càrrec ella sola de la fonda. Posteriorment es casà amb en Josep Pla Torrent. Els anys 60 es va renovar i ampliar amb la construcció de "l'edifici nou".

La fonda va tancar el 2004.

*Nota de l'arxiu:
Genoveva Solà Vidal. L'any 1964 consta com a fonda de 2a.*

HOTEL AGUILÀ - Carrer Dr. Morales

Gil Morera estava casat amb Carme Juvanteny i tenien una fleca a la carretera que els anava molt bé: "Can Gil". Això permet a la seva vídua juntament amb la seva filla Dolors i el seu gendre Miquel Aguilà, construir, al davant de la botiga, l'Hotel Aguilà, que va obrir, segurament, el 1923.

L'hotel va ser confiscat durant la guerra, hi van dur ferits i també, a la part de baix, cavalls. La Dolors va morir durant la guerra i el seu marit, vidu amb tres fills, no es va veure capaç de portar el negoci.

Hotel Aguilá

EDIFICI MODERN

Habitacions amb moblatge nou
—Electricitat.—L'awavos i Aigua corrent.

Després de la guerra, el va vendre a Pere Freixa Ferré de Santa Maria de Corcó, que el va obrir com a Hotel Sacalm.

HOTEL SACALM - Carrer Dr. Morales

Després de la guerra, Pere Freixa Ferré va comprar l'Hotel Aguilá a la família de can Gil i el 1947 el tornà a obrir com "Hotel Sacalm".

El 1957 és el mateix Pere Freixa Ferré qui el portava, amb categoria d'hotel de 3a.

El va vendre a la família de can Serrahima, a en Ramon Comas Xirau, casat amb la Manela Clos Serrat, que el regenten fins al tancament, pels vols de l'any 1970.

Un hoste il·lustre que va allotjar-s'hi va ser en Juan Ferrándiz, dibuixant de contes i de postals nadalenques.

L'edifici, rehabilitat, té la mateixa estructura del principi i encara conserva les baranes dels balcons originals. Ara és la botiga d'electrodomèstics "can Vilamala".

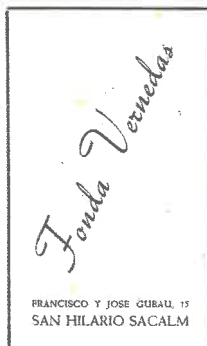
CAN XACÓ - Carrer Rectoria

El 1926 Narciso Vernedas va inaugurar, al carrer de la rectoria, una fonda coneguda com a can Xacó. El nom oficial era, però, i que apareixia als anuncis de la Lliroia, era Fonda Vernedes.

El 1946 tenia permís de funcionament com a fonda de 2a amb 23 habitacions per a 36 hostes. El 1964 apareixia als registres en Juan Vernedas Puig i anys després, quan la comprà l'Isidre, cuiner del Solterra, passà a denominar-se Fonda Isidre.

Una de les cuineres era la Candela, que va ensenyar una manera molt especial de fer els peus de porc als del Grèvol.

Nota de l'arxiu: Narciso Vernedas Turrell apareix en el registre d'altres del mes de juliol del 1927.

CAN TORI - Carrer Vic

Carnisseria on es podia menjar al pis de dalt en una habitació amb dues taules llargues.

Tenien habitacions i era on habitualment, des d'abans de la guerra, s'hostatjaven els xofers dels senyors que estaven als hotels de categoria.

Nota de l'arxiu: El 1964, al carrer Valls 4 (no al carrer Vic) apareix una "casa de huéspedes" a nom d'Adjutorio Casas Corbera.

CA L'HOSPITALET - Carrer Montsolís

La informació d'aquest hostel ens l'ha explicada la Maria Planas Massaneda i en Joaquim Planas Puig (germans de pare).

En Lluís Planas Vilaró, pare, casat amb Teresa Massaneda, tenia una taberna on hi venien queviures, productes de l'horta i també tenien parada al mercat. En Lluís, després de quedar vidu, es va casar amb la Dolors Puig, molt empenedora, que va seguir amb el negoci i també feia menjars. Diuen que va ser el primer lloc on es va posar una tapeta amb el vermut del diumenge.

Abans de la guerra tenien habitacions que llogaven a treballadors, com els que van fer les escoles nacionals o els que van portar la llum a Vilavechia. Després de la guerra en Lluís Planas Vilaró va estar pres nou mesos.

Es va tancar pels anys 1976/1977

CA L'OLLA - Carrer Dr. Morales

El van obrir en Josep Boix Grèbol casat amb la Rosa ("Seta" de ca l'Olla). No van tenir fills i van afillar la Nuri Homs, la petita de molts germans, quan van morir els seus pares.

El 1927 en Josep Boix s'esmentava als papers d'altres i baixes de negocis i també als anys següents, fins a la guerra. Era durant els estius que donaven d'alta la fonda i al setembre la donaven de baixa.

La família vivia al primer pis i al segon tenien 5 habitacions i oferien pensió completa.

HOTEL FAURIA - Carrer de Vic

Ramón Fauria Pujol donà d'alta l'Hotel Fauria (can "Mamé") els estius des del 1927 fins després de la guerra.

El 1948 qui signava les pernотacions era Pere Fauria Moner (en Pere Taulé). El 1954 constava com a hotel de 3a amb 21 habitacions per a 30 hostes.

En Pere Fauria el 1970 inaugura "can Pere", un restaurant amb piscina i tennis, que era l'extensió del menjador de l'hotel. Només va estar obert sis anys. El 1976 la família va haver de tancar l'hotel, el restaurant i la torneria.

FONDA RITA (can Topo) - Carrer Dr. Morales

En Josep Aguilà Blanc i la seva dona van obrir una fonda.

El seu fill petit, en Joan Aguilà, es casà amb Rita Timoneda i es van convertir en els propietaris i li van posar Fonda Rita pel nom de la dona. La filla, Carme Aguilà Timoneda, es casà, el 1928, amb Joan Puig Cudet de Barcelona que els va ajudar econòmicament per renovar la fonda.

Als anys 60, Albert Puig Aguilà i Marina Verdolet van obrir al darrera de la fonda, l'Hostal Roma, que només tenia habitacions.

Des dels anys 90 i fins ara, en Joan Puig Verdolet, el rebesnet, amb Glòria Serra Anglada, s'ocupen del servei i tenen obert tot l'any.

HOTEL SOLTERRA - Passeig Font Vella

L'Hotel Soltterra es va fer als terrenys on hi havia la "mina d'en Jover", que portava aigua a una part del poble. Els va comprar Don Francisco Izquierdo (advocat) i la seva dona, Doña Rosa Luz, que eren els propietaris de l'Hotel Gran Via de Barcelona i d'un altre a Lloret.

Les obres de l'hotel van durar 4 anys i no es van acabar del tot (faltava acabar l'edifici de darrera).

El 1952 van "obrir a mitges", només 20 habitacions dobles amb bany de les 42 que es van fer, encara que no totes amb banyera.

El 1959 el titular era Francisco Izquierdo Guzmán, i estava catalogat com a "hotel de lujo" i podia cobrar un 10% més perquè tenia piscina.

Obria a l'estiu i gairebé tot el personal venia de fora.

Es diu que es va fer amb "fondos para regiones devastadas".

L'hotel va tancar a finals dels anys 70 i a principi dels 80, Doña Luz, que era vídua, el va vendre a Jordi Ortiz de Ceballos, que no va aconseguir tornar-lo a obrir.

Nota de l'arxiu: El Passeig de la Font Vella abans era l'Avenida Generalísimo.

FONDA TORRAS - Plaça Gravalosa 13

Can Torras era una vaqueria-lleteria que llogava les habitacions del pis de sobre. Quan el fill, Joan Torras Busquets, es va casar amb Maria Tarres, ella va començar a fer berenars i menjars per als estiuejants. L'èxit els va portar a obrir la Fonda Torras. Ja al 1959 consta, a l'arxiu municipal, que en Joan tenia la Fonda Torras on hi treballava amb 5 persones més.

Es va obrir "oficialment" el 1959, tot i que abans ja llogaven habitacions.

El 1973 en Jordi es casà amb Victòria Valls, i des d'aleshores ella es va cuidar de la cuina fins que es va jubilar, l'any 2018.

Tenien un "llibre d'honor" on signaven els hostes distingits, entre altres: Pilarín Bayés, Jordi Pujol o el pastisser Escribà.

FONDA VERDOLET - Plaça Gravalosa / Passeig 4 d'abril

Després de la guerra, Enrica Taberner Ripoll va tenir la iniciativa de començar a llogar habitacions a l'edifici de la plaça. També feia el menjar pels hostes. Amb el temps, es va convertir en fonda i el 1968 va sortir en un anunci al programa de la Festa Major.

Josep Cano, el gendre, la va ampliar i la va reubicar la localització al passeig 14 d'abril.

La fonda va tancar però va seguir funcionant el restaurant, i després, amb el fill, Jaume Cano, el van reconvertir en la Pizzeria La Roda.

CAN CAMES - Passeig de la Font Vella

El propietari era en Joan Masnou Gallifa, en "Candi", que ho ha anat llogant al llarg del temps.

Hi anaven, sobretot, els pagesos del Pla de les Arenes, que buscaven una cuina "contudent". Tenien, a més, habitacions al carrer del Molí, a la part del darrera del restaurant. També era botiga de queviures.

Primer ho va portar la Carme Valls, casada amb en Joan Masnou. La Carme cuinava i en Joan portava la botiga.

Després, un tal Pujades i, fins que es va tancar el 2019, en Miquel Villacrosa i la Magdalena Muntalt, tot i que ja només funcionava com a restaurant.

HOSTAL DEL GRÈVOL - Passeig de la Font Vella

Carme Solanellas Duran, vídua de Narcís Corbera (alcalde que va morir a l'exili a França), el va obrir pel volts de 1950, després de guanyar un plet a l'ajuntament per recuperar tot el que els havien confiscat. Les cadires de reixeta les va fer en "Rosquilles", que era fuster, i la reixeta, que es feia de tiretes de bambú, en Quim de ca l'Hospitalet.

Primer funcionava només com a casa de menjars, si bé, el març de 1956, es va autoritzar a Carme Solanellas a "ejercer la industria de la hosteleria". Tenia 7 habitacions per a 12 clients. Quan es va jubilar el va llogar a la Rita Fauria i en Quimet de can Cornet. Quan el van agafar el 1972 ja estava adaptat, tenia calefacció a les habitacions i obria tot l'any.

1957

CALA SISA - Carrer Sagrat Cor

Primer llogaven pisos però després van passar a donar allotjament perquè era més rendible. La Maria Ortal i en Ramon Muntalt van obrir la pensió entre els anys 1950 i 1960. Tothom el coneixia com a "ca la Sisa" per l'àvia que es deia Narcisa, però en els papers oficials constava com a Pensión Muntalt.

Es va tancar entre el 1985 i el 1990. L'edifici no ha canviat.

HOSTAL CANALS - Carretera d'Àrbucies

L'Hostal Canals es va obrir als anys 70 i va durar poc més de 10 anys. La Teresa Pàmies s'hi va hostatjar alguns estius i una tia del marquès de Saleta, també, a més a més de molts empresaris, músics i un corredor de rallis, tots ells molt coneguts.

El 2020 es va reobrir com Apartaments Sacalm.

FONDA SANT MIQUEL - Carrer Vernís

Abans de la guerra en Ventura Masó, del Borrell, llogava el 1r i el 2n pis de la casa familiar, amb horts i corrals, a dues famílies de Barcelona.

Després de la guerra, el seu fill, en Ramon Masó Sureda, el va obrir com a fonda. El portaven entre tota la família, la dona, les filles i fills i ell era l'encarregat de fer l'arròs dels diumenges.

Es deia Sant Miquel per Sant Miquel de les Formigues, el paratge on hi havia la casa pairal, "El Borrell".

Consideracions que cal tenir en compte sobre les informacions aportades:

- La numeració dels carrers i fins i tot els noms, a vegades, han canviat. Hem intentat posar el nom actual del carrer i no hi hem posat la numeració.

- Es difícil, a vegades, desxifrar els noms en els documents manuscrits. A més a més, un mateix cognom pot estar escrit de moltes maneres.

- La categoria dels establiments varia segons els anys. Probablement és una qüestió de taxes o de canvis de normativa.

- Algunes inscripcions dels documents que hem trobat semblen fetes amb no massa rigor. Cognoms girats, noms i cognoms escrits de maneres diferents, carrers canviats...

- Les notes de l'arxiu és informació que aporta l'arxiu per tal de precisar i contextualitzar les informacions que apareixen. Per exemple, s'han afegit els dos cognoms i s'han contextualitzat dates sempre que s'ha pogut.

- Tota la informació aportada, menys les notes de l'arxiu, són responsabilitat dels autors.

Aquesta aproximació a l'hostaleria hilarienca ha estat possible gràcies a les informacions de les revistes "Estiuada", "Lliroia" i dels programes de la Festa Major. També del llibre "L'Abans, Sant Hilari Sacalm. Recull gràfic 1895-1979", dels documents municipals custodiats a l'arxiu i d'entrevistes orals amb persones que ho van viure de més a prop o de més lluny i a qui volem agrair el seu entusiasme i el seu temps.

Ens agradaria que si alguna persona té informació sobre aquests o altres establiments hotelers ens ho faci saber per poder incorporar-ho al llibre "Cuina lenta. Parada i fonda a Sant Hilari" que estem preparant. Podeu fer-ho a la Casa de Cultura, a la Biblioteca o a l'Arxiu municipal. ✱

